

ЦИЈЕНА:

за Црну Гору на годину 10 перп., на по год.
5 перп.: ван земље 15 франака у злату.

за Црну Гору број 10 пара
за СТРАНЕ ЗЕМЉЕ БРОЈ 20 ПАРА

ЛИСТ ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ И ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:
„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)
ADRESSE:
„Vjesnik“ Cetinje (Montenegro)

РУКОПИСЕ ВАЉА СЛАТИ УРЕДНИШТВУ „ВЈЕСНИКА“
А ПРЕПЛАТУ И ОГЛАСЕ АДМИНИСТРАЦИЈИ
ОГЛАСИ СЕ НАПЛАЋУЈУ ПО ПОГОДБИ

Цетиње, 29. априла

Цар Вилхелм упутио је својој сестри, грчкој Краљици, преко Румуније и Бугарске отворени телеграм, којим јавља: да је руска офанзива на Карпатима коначно пропала.

На крају телеграма пријети: куку ономе, ко се подигне противу њега!

Обичан вашарски блеф, ни мало користан угледу једне крунисане главе, која се хтјела назвати „Царом Европе“!

Аустријски Врховни Штаб демантује садржину тога телеграма. Император није јавио истину својој сестри. Неутралци, ради којих је телеграм и написан, нијесу се заплашили.

Војнички положај је непрестано тежак објема странама. То је истина. То је резиме ратних догађаја потоњих дана. Али је истина, да Њемачка и Аустрија, ма да упињу крајње снаге, не могу напријед. Снови о свјетском њемачком царству расплинуше се.

Њемачка је одиста представљала ужасну опасност за сав свијет. Да је победила, прогутала би и неутралце, који још једнако у завјетрини беру плодове туђих мука.

Гигантска битка на Карпатима продужава се. Против Руса стављено је тамо два и по милиона Аустро-Нијемаца. Одлука није пала. Руси држе све важне положаје. Карактеристика је битке: страшне крваве борбе у мјесту.

Савезници напредују на Дарданелима. И даље искрцавају војску. То је опсадна војна. Потребно је стрпљења и времена до коначног успеха, у који нико не сумња.

На западноме ратишту Французи, Енглези и Белгијанци постепено напредују. И сам Кајзер то признаје. Нијемци се стално троше војнички, финансијски и економски. Резерве немају откуд више попуњавати. А резерве Савезника не исцрпне су.

Рат се наставља.

Над овим поломом крви и огња уздигнуте су теразије брзога рјешења.

Италија има да стави у њих свој мач, али и да понесе лавовски дио.

Убеђени смо, да ће Италија, вјерна својој узвишеној мисији, брзо пружити руку помоћи да се прекину ове незапамћене страхоте.

Врховна Команда саопштава:

Непријатељ је 25 и 26 ов. мјесеца нападао на наше трупе на Шкејан Пољу, али је одбијен.

У току 26 априла вођена је артиљеријска борба код Горажде, али је наша артиљерија убрзо уђуткала непријатељску артиљерију.

Староме јунаку

Јуначни Краљу, несрбјини, стари!
Дани се славе несрбјини ближе:
Ја видим Сунце Слободе гдје зари
И чујем труба на освету диже.
Душманска нога, прљава у боју,
На свету груду неће ступит Твоју!

Горшаци Твоји, дивовскога соја,
У своје кршу орлови су сури:

У њима снага, као мало која
Одурјеће се и најжешћој бури!
Те Твоје хриди и те суре стјене
Познаће душман, ако у њих крене.

Радуј се, Краљу! И нека сви виде
Да Србин ступа у будућност ближе.
Увјерен буди, да нам Васкрс иде,
И да се крвљу идеали стижу!
И да из крви жртава и рана
Можемо чекат' добра златних дана!
Б. М. Д.

Биоградски Илустровани Књижевни Часопис „Ратни Записи“ бр. 6. од 1. фебруара 1915 уз слику Његовог Величанства Краља.

Овдашњи Царско-Руски Војни Агент г. генерал Н. Потапов примио је ова службена саопштења:

Петроград, 24. априла. У 8:30 у веч. У рејону Митаве наша је војска продужила да потискује непријатеља.

У Млавском правцу ми смо наставили да и даље развијамо своје успјехе. Заузели смо 23. априла села Марејшу и Гримки, а одбили смо три непријатељска противнапада у том рејону. Поновни покушаји Нијемаца, да поврате мајур Помјани нијесу имали успјеха.

Непријатељ је 23. априла покушао да пријеђе Пилицу у рејону села Козловец, али смо га нашом ватром одбили.

У Галицији, између Висле и Карпата, битка се продужује.

Петроград, 25. априла у 9.10 у вече. — 24. априла примакле су се Либави њемачке крстарице и торпедначе и гађале Луку. Једна је непријатељска торпеднача напустила нашу мину и потонула.

Југозападно од Митаве наше се настављају успјешно наставља. У правцима Поневеж-Бејсагола-Росјен дошло је до боја.

Западно од средњег Њемења водиле су се између предстража прилично упорне борбе у рејону горњег тока ријеке Шешупе.

У Млавском правцу одбили смо 24. априла нове нападаје њемачке код мајура Помјани.

На лијевој обали Висле — потпуно затишје.

Између Висле и Карпата продужује се упорна битка. Непријатељски нападаји, који су имали махом фронталних удара, нијесу имали никаквих успјеха на цијелом борбеном фронту. Непријатељ, чији су губитци огромни, показује знаке изнурености. Наши су противнапади учестили.

Одступајући пут Дуклинског правца нашој су 48 дивизији пресјекле одступнице и опколиле је са свију страна јаке њемачке снаге. Ипак је та дивизија под заповједништвом свога храброга команданта, генерала Корнилова, засвједочивши пуној мјери своја славна својства, и пробивши се с великим губитцима кроз непријатељске редове, сединала се 24. априла са својим корпусом.

У стријском правцу било је смо препуцавања.

На горњем току ријеке Ломнице 23. одбијене су с великим губитцима непријатељске трупе, које су заузеле биле гребен Лаворник.

Петроград, 26. априла у 4 сата по подне.

Југозападно од Митаве наша је војска продужила да продвигне напријед. Непријатељ је био приморан да хитно напусти својој добро утврђену позицију код Јашишка, оставивши нам велик ратни лијен.

У вече 25. априла непријатељска је војска, наступајући под заштитом флоте дуж обале, заузела Либаву, пошто је издржала борбу с невеликим одредом наших ополченца.

Сјеверно од Нарева близу мјеста Ваха, успјешно смо одбили неодлучни нападај Нијемаца и одбацили непријатеља на првобитне положаје.

У Западној Галицији, у вече 24. априла, продужили су се јаки, али ипак ређи непријатељски нападаји. При томе је у рејону главних непријатељских напора, за вријеме једног нашег противнападаја, заробио наш пук 4 непријатељска митраљеза.

У Карпатима одбили смо с потпуним успјехом непријатељске нападаје у правцу Мезо-Лаборца и на лијевој обали горњег тока ријеке Ломнице.

Овдашње Енглеско Посланство саопштава:

Званично извјешће о погибији великога путничкога пароброда „Лузитаније“, потопљеног од њемачких сумарена близу предгорја Кинсела, 7. маја, гласи овако:

Торпедначе су спасле 658 путника и изнијеле су 45 љешина; рибарске лађе су похватале још једну стотину љешина. Само је неколико путника из прве класе спасено. Пароброд је потонуо за неких 20 минута; мисли се да су га напала два торпеда. Агенти Кунард линије кажу да се на броду налазило укупно 2160 душа; управа паробродског друштва саопштава да је међу путницима било, у првој класи: Енглеза 179, Американаца 106, Грка 3, Швеђанин, Мексиканац и Швајцарац по 1; у другој класи: Енглеза 521, Американаца 65, Руса 3, Белгијанца 3, Холанђанина 4, Талијан 1 и 2 непозната; у трећој класи: Енглеза 256, Руса 59, Американаца 17, Грка 3, Француз 1, Скандинавца 4, Мексиканац 1.

Гдје се може очекивати расплет?

Петроградско „Новоје Време“ доноси из пера својега војничког стручњака овај значајни чланак:

Трекомјерна стратегијска компликованост на цијелом источном фронту и груписање бојева на строго одређеним дијеловима тога фронта све више и више потврђују мисао, коју смо изнијели раније, да главно војиште, на коме ће се одиграти догађаји колосалног значаја, неће бити њемачки реон, нити онај, који се простире дуж обале доње Висле, већ карпатски и сусједни с њим краковски реон. Главним бојиштем зове се оно гдје се мора ријешити судбина рата и гдје су, сљедствено, сконцентрисане највеће снаге. Ако је између Њемења и Висле, на фронту од 350 врста, сконцентрисано 15 њемачких корпуса, који у општем износу дају огромну снагу од 600 хиљада бајонета, онда је у Карпатима, од Черновице до ушћа Дунаја, на готово исто толиком фронту (400 врста) нагомилано најмање 32 корпуса, од којих су осам њемачких, што износи преко милион и по бајонета, не рачунајући ту коњицу и многобројне ландштурмске части пребачене са српске и талијанске границе. Као доказ за то могу послужити наивни гласови о припре-

мљеном новом нападу аустријском на Србију и демонстративна канонада код Биограда. Све се то дода општем броју аустро-њемачких трупа које се боре на Карпатима, добићемо армију од два милиона људи. Али то још није сва њихова снага на Карпатима. Томе треба додати пребачена појачања са западног фронта, навоформиране ландверске и ландштурмске трупе са одговарајућом коњицом, свега око 7—8 корпуса, што износи укупно са осталим трупама невиђену до сада армију од два и по милиона бајонета. Сам долазак нових појачања од 400 хиљада говори и за то, да ће се она излити у општу линију стратегијског фронта и распоредити од лијевог аустријског крила, т. ј. од њихове четврте армије па до ријеке Бзуре. Али што се више будемо приближавали Бзури у толико ће све мања бивати густина њемачких трупа, а број великих топова све већи и већи, достижући свој врхунац у реону најближем Варшави. Ако се некада у доба коалиционих ратова за основни принцип узимало: туђи главни противник, т. ј. јачега и политички моћнијега, сада се мора рачунати са најновијом техничком припремом војишта у инжињерском смислу. Шта би било, кад бисмо, мјесто наређења на Карпатима, оставили један закљон према слабијем противнику, Аустријанцима, па фронтално пробијали силно утврђени плацдарм у Источној Пруској? Може се насигурно рећи да би ми остали на линији Мајурских Језера исто онако као што су у своје вријеме Нијемци остали на Бзури, а аустријска армија, ако не би постигла никакве резултате, остала би бар цијела и релативно јака. Сада пак, ми видимо нешто обрнуто; бацивши се у почетку рата на споредно војиште, ми смо не само заузели цијелу Галицију са свима њеним утврђеним базама, него смо, што је главно, разбили аустријску армију. Као последица свега тога дошла је измјена основног плана њемачког и нежељено слабљење њихових снага на извјесним фронтима, а што је најглавније, напустила је операција против Варшаве. На тај начин она класична изрека Епаминондина: „одсиједи змији главу па ће реп сам отпасти“ (под главом је разумијевао јачег противника Шпартанце, а под репом његове савезнике) данас добија сасвим други значај. Удар нанесен споредном противнику — Аустријанцима, био је толико снажан да је преокренуо цио ратни план, а евентуалан упад наших трупа у Угарску и заузеће те богате житнице може нанијети таква исти смртоносан економски и стратегијски удар и Њемачкој, чији ће отпор последице пораза аустријских армија постати немогућан, чак и без икакве потребе кад се наше армије крену берлинским путем. Концентрација 600 хиљада њемачке војске између Њемења и Висле не може служити чак ни као плашило за покрет наших трупа тим „берлинским путем“, у које, с обзиром на његову стратегијску несвојвременост, не вјерује чак ни сам Хинденбург. Та концентрација имала је задатак и циљ да што даље скрене и одвуче нашу пажњу и трупе од главног војишта — Карпатског. Карпатско војиште са су-

сједним Краковским реоном мора добити значај главног војишта и и с тога, што би се на војишту Висле могла ријешити судбина само једне нароши — Варшаве, док се међутим на Карпатима рјешава судбина не само огромне њемачко-аустријске армије од два и по милиона људи, већ и цијеле Аустро-Угарске Империје. *Само се на Карпатима може очекивати расјел великих сазрелих операција, чији најважнији кланци и чворови леже у реону Луикова и у сјеверозападном иравцу од њега — до самог Кракова.*

Око Италије

Већ је други мјесец како се воде тајанствени преговори између италијанске владе и књаза Билова. А Италијани се држе у „очекивању“. Билов скоро сваки дан одлази код првог министра Саландре и утиче на њега да пристане на његове умно заплетене комбинације. Не прође дан а да по Риму не затруби вијест:

— Споразум је постигнут!

А тог истог вечера неизбјежно долази деманти, оштампан обично у главном органу Саландрином „Борнале д' Италија“.

— У истини, воде се преговори, пише тај лист, али само у општим цртама; ништа, пак, одређено...

И исти лист сјутрадан високо извучи и маше ратним мачем, као да је већ готов указ о општој мобилизацији, а да „замаже“ очи, у вече тврди са наивним лицем:

— Наш јутрењи чланак направи велику галаму. Њега тумаче као симптом за неизбјежну објаву рата. Али ми сами не знамо зашто? Та у ствари, још нијесу исцрпљена сва средства за постигнуће споразума. Међутим, и рђав мир је бољи, господе, од рата, па ма колико био користан...

И та се комедија понавља много, много недеља и крај јој се још не види.

У чему се састоји право стање преговора између Билова и Саландре? Шта предлаже Њемачка Италији?

Постоји „програм — maximum“ и „програм — minimum“.

Њемачка још није изгубила наду да ће завести „страсну Италију“. Ова треба да спасе од пропасти Аустро-Угарску, па и саму Њемачку. За то јој се обећава царска награда.

Премјештајући италијанске претензије на Балканско Полуострво, Њемачка обећава васпостављење трајне политичке равнотеже. Србија ће бити упокојена, о Арбанији пак може још сад „да се ријешити“: јер је она свршила мисију — пошто није допустила да Србија изиђе на Јадранско Море. Сјеверни њен дио припашће Аустрији, а јужни — е, јужни нека узме Италија!

Но то је мало. Ако Италија пристане — о, само нека пристане! — она треба одмах да објави рат Француској и да баци своје трупе у јужне предјеле своје западне сјетке, своје латинске сестре. А славна италијанска флота да се сједини у Поли са аустријском и да заједно нападне на англо-француску средоземноморску ескадру, која је заузета форсирањем Дарданела. Италијанска војска од Либије да загрози двама фронтима: на запад да загрози Тунису, а на истоку да пође на Египат.

И кад се „велики рат“ сврши, започне диоба плачке. А плачка ће бити колосална! У руку побједника пашће половина Африке! Невјероватно богата земља! Па и са Абисинијом моћи ће да се сврши... Што се тиче Савоје и Нице, Корзике и Малте — нема шта да се говори: све ће то добити Италија! Само да се покрене!

То је „програм — maximum“. А ево и „програм — minimum“:

Нека Италија остане до краја неутрална. Као награду за то Њемачка ће јој „издјествовати“ Тријент и један дио територије до ријеке Изонца. Ако пак дође до до обе Мале Азије, и ту може нешто да се издјествовује. Њемачка и Аустрија већ сад су спремне да признају право Италије на Додеканеде.

А шта, на све то, тражи сама Италија!

То је скривено у мрак неизвјесности. Шта тражи Италија знају само три човјека: Саландра, Сонино и Краљ. Нико други...

Но и у том погледу постоје 2 програма. Један — минимални, подржан од Болитијеве групе, и други — максималан који истичу сви противници Болитијеви.

Заједничког у та два програма има мало, и то је, да ни Болитисти ни противници њихови не допуштају да Италија уђе у рат противу Француске и Енглеске. Мотив је сасвим прост; сједињена аустро-италијанска флота не може да се одупре англо-француској флоти. Затим, сам народ не би пристао на рат са Француском: ако не револуција, оно би избило велико народно незадовољство.

Што се тиче компензација, то се програми размимоилазе. Болитисти били би потпуно задовољни, ако за своју неутралност добију Триент, парче земље око Изонца, концесије у Истрији и један дио Арбаније. Болитијеви противници сматрају, да је за Италију животно питање господарство над Јадранским Морем, које је немогуће имати ако се не завлада Трстом и Полом, тим „Јадранским Гибралтаром“. Што се тиче Корзике, Малте или африканских владавина Енглеске и Француске, тога се цијела Италија једнодушно одриче. То је тачка која врло високо лежи на небу, а при томе таква тачка, зарад које може и врат да се искривља.

Ето зашто се стварају бесконачни спорови. А Билов ради, он не бројећи, расипа по Италији масу сувог злата, поткупљујући листове, купујући „мртве душе“, продане новинаре, депутате; Билов је засуо Италију шпијунама и агитаторима. Он не губи наду да ће „уразумити“ Италију. „Голос Москви“

Ступање Грчке у акцију

Атински „Емброс“ од 9. априла доноси ово саопштење:

Јуче је код дипломата у нашој пријестоници примјећена велика живост. Тако, г. Зографос савјетовао се са представницима Енглеске и Француске. Тражиле су се основнице за споразум, и преговарало се о условима под којима би Грчка пристала да се умијеша у рат.

Затим, мин.-предсједник имао је дуго савјетовање са осталим министрима и начелником главног штаба. Савјетовање је трајало до два часа по поноћи. Изгледа да влада журно ради да одредити своје држање према свим евентуалностима. Мишљење и одлука владе званично су саопштени краљу. Главни штаб већ је дао своје мишљење о том питању; његово се мишљење потпуно слаже са гледиштем владе.

Према поузданим извјештајима „Бугарије“, *краљ Константин је дао увјерење да за Грчку нема другог изласка, него да приђе Тројном Споразуму.* Грчки краљ, веле, још при оступању Венизелоса није искључивао могућност грчке интервенције.

Лист „Месаже д' Атен“ јавља, да је предсједник владе г. Гунарис предложио Тројном Споразуму учешће Грчке у акцији против Турске под овим условима:

1. Да се утврди начин на који би грчке трупе имале да пооперишу са савезничким трупама;

2. Да се да Грчкој зајам;

3. Да Грчка добије у Малој Азији компензације: варош Смирну са великим залеђем;

4. Да савезници снабдјевају Грчку војним материјалом.

„Месаже д' Атен“ вели да се преговори воде врло успјешно.

Иза бојног фронта

— Акција за мир —

Римски кореспондент копенхагенског листа „Национал Тиденде“ увјерава, да аустријски деманти о жељи за закључење мира не одговарају ни мало истини. Дознаје да је долазак римског посланика Сједињених Држава Нелзона Пеџет у Сан Ремо, био у вези с питањем о миру. Нелзон Пеџет је, чим је стигао у Сан Ремо, почео конференцију с четири представника Аустро-Угарске и Турске. Представници су ови: турски министар унутрашњих дјела Талат беј, потпредсједник аустријског рајхсрата Боречени, Исмаил Керим-беј и бивши аустријски посланик у Лондону граф Менсдорф Дитрихштајн.

За вријеме свога боравка Нелзон Пеџет се два пута савјетовао с представницима Аустроугарске и Турске. Један од ових састанака трајао је врло дуго, а по одласку представника амерички посланик је до дуго у ноћ радио са својим секретаром.

Послије овог савјетовања прво су отпутовали аустријски делегати, потом турски а најзад Нелзон Пеџет. Занимљиво је да се турски делегати нијесу вратили у Беч него у Берлин.

Кајзерова пријетња

Кроз Букурешт је прошао телеграм, који је Цар Вилхем упутио својој сестри грчкој краљици Софији. Телеграм није био шифрован. Ово се гласи тиме, што је цар Вилхем нарочито хтио да се садржина телеграма сазна у неутралним државама преко којих пријеђе, да би их на тај начин заплашио. Међутим дјелство је било баш супротно ономе, које је жељено, јер је нарочито у Румунији телеграм коментарисан веома саркастично. Тај телеграм гласи:

„Јављам Вам, да је руска офанзива у Карпатима коначно пропала. Руси су изгубили 100 хиљада војника. Од почетка рата они имају 700.000 погинулих, а губитци у официрима износе 70.000. Недавно су Французи имали неке дјелимичне успјехе, који су их стали веома скупо, а који су им дали свега неколико метара ровова. Ја сам убијен у нашу побједу, за коју гарантујем. Тешко онима, који се усуде да дигну руку против мене.“

Разумије се, да је садржина овога телеграма кроз лажна, јер и сам аустријски Главни Штаб саопштава да на Карпатима није ни било великих бојева оних дана, кад је Кајзер послао речени телеграм својој сестри!

ТЕЛЕГРАМИ

Иш. 27. априла. Потпуно су неосноване вијести и изјаве о томе да је између Италије и Србије постигнут споразум о Далмацији, као и да је српској влади саопштен какав споразум о Далмацији између Италије и Сила Тројног Споразума. (К. С. Пресбиоро.)

Иш. 27. априла. Послије мучког бугарског препада код Валандова, Струмице и Штипа, Тројном Споразуму је једногласно врло оштро осудиловај поступак Бугарске која се нашла у мало завидном положају.

Сви софијски листови објавили су једно саопштење 21. овог мјесеца у коме износе да је за посљедња три мјесеца у Јужној Србији извршено 76 убистава, ухапшено 702 лица, извршено 362 силовања. Ове фантастичне цифре више ни за кога немају значаја. За своје нападе на Србију, што се тиче верификације догађаја код Валандова и Струмице, ми смо позвали јавно сваког ко је хтио доћи на лице мјеста да види и да се о свему увјери. (К. С. Пресбиоро.)

Лондон, 21. априла. Сљедећи званични телеграм односно операција у Дарданелима објављен је данас у Каиру:

У ноћи од 18. на 19. април и у ноћи од 19. на 20. априла, непријатељ је упућивао јаке и енергичне нападе у масама против наших положаја, непрестано уводећи у борбу свјеже трупе.

Не само што су савезници одбили сваки нападај, нанијевши непријатељу огромне губитке, него смо предузели офинсиву, изагнали непријатеља из његових положаја и сада напредујемо у унутрашњост полуострва.

Париз, 22. априла. Сенатор Беранже пише у „Пари-Миди“: Одговор Г. Пашића је чиста мудрост. Италија, благодарећи принципу народности, захтијева Триент и Трст, па зашто онда одриче словенским народима слично право да се конституишу око Србије по истим начелима? Итало-српски споразум, на тој основи узајамног поштовања народносног принципа, толико је праведан и толико потребан да га сматрамо неизбјежним последице принесенних жртава Тројног Споразума ради установљавања народносног права у Европи. Може постојати само равноправно мјерило према коме ће свако добити свој удио према својој раси и народности. И велика и мала правна лица биће подједнако поштована на Конгресу који ће освештати успостављање европске равнотеже. Свако друго схватање било би само вратолом; оно би изопачавало основе морала савезничког пакта против агресивног и насилничког пангерманизма. Итало-српски споразум ће се засновати на узајамном поштовању ослобођених народности и обиљежиће у исти мах крај анархије и крај тираније. Имајмо, дакле, пуно повјерења у српску и талијанску владу да ће у овој свечаној прилици потврдити да су вјерни тумачи својих демократија и лојални сљедбеници европске свијести. (К. С. Пресбиоро.)

Атина, 23. априла. „Атински Гласник“ јавља да грчка влада није мишљења да би сад било опортуну мијењати политику Грчке, и да влада мисли да ће развој догађаја допустити Грчкој да сачека резултат избора. (К. С. Пресбиоро.)

Петроград, 24. априла. 21. октобра код Ловича заробили смо ризничара саског краља Фридриха Аугуста, генерал-лајтнанта фон Хаука. Овај заробљеник био је интерниран у Ташкенту гдје је уживао односну слободу коју одобрава правилник о ратним заробљеницима.

Међутим сазнали смо да су Нјемци наредили строго тамничко поступање са гувернером Варшаве, бароном Корфом, који је у њемачком сужањству. Кад се узме у обзир разлика у поступању са Корфом у Њемачкој и фор Хауком у Русији, њемачка влада је била извјештена ако се до одређеног рока не буде поступало са Корфом онако како се са фон Хауком у Русији поступа, да ће фон Хаук бити стављен у тамницу. Пошто до одређеног рока њемачки одговор није стигао, ризничар саског краља затворен је у тамничку ћелију дис-

циплинарне хапсане у Ташкенту. (Вјестник.)

Петроград, 24. априла. Званично јавља да је фабрика експлозива предграђу Охта започела свој рад. Већина радионица је потпуна, а остале се завршавају. Да се најближе оштећене зграде, на брзу руку се граде привремене грађевине, и чим буду готове, и у њима се започети рад. (Вјестник.)

Петроград, 25. априла. Саопштење Главног Штаба Кавкаске Војске од 23. априла:

У правцу Олтиа, наше трупе настављају да потискују Турке у долини ријеке Евричаја и језера Артумгета. Заробили смо 8 турских официра и једну чету аскера. У долини Алашкерта, југоисточно од Каракилисе, било је малог коба.

Код Азербџана, у околини Дилана, било је окршаја између коњичких извиђача. (Вјестник.)

Петроград, 25. априла. Главни штаб Кавкаске Војске саопштава:

Наша офанзива у правцу Олтиа наставља се. Наше трупе заузеле крај сјевероисточно од Кегика. Пали смо на бајонет турски бајон који је водио бочну офанзиву против наших трупа. Остатке гаљона, у свему 9 официра са четом аскера заробили смо.

У правцу Алашкерта, Турци су бијени јужно од кланца Кличгисус. На осталим фронтима без промјене. (Вјестник.)

Петроград, 25. априла. У ручном писму упућеном Генералисиму Великог Књаза Нисолају, Цар каже да је Генералисим остварио древне циљеве, освојио Црвену Русију и наставља са успјехом ослобођење оне Русије која је још под туђинском влашћу. Цар изјављује да ће ови подвизи за увијек остати урезани у историји отаџбине и конститује својих личних утисака које је добио са свога пута из освојене Русије, ред који влада, и труд који Велики Књаз уложио у организацију управе. Цар захваљује Генералисиму и одликује га сабљом Св. Александра и дијамантима и благодари за ослобођење Галиције.

Лично ручно писмо упућено је и генералу Иванову, врховном команди армија на југозападном фронту, у коме се одликује са дијамантским ордену Св. Александра Невског. (Вјестник.)

Петроград, 26. априла. Јављају да су се јерменски усташи пријавили Вану затворили у јерменској четврти у Вану. Трупе Целипаше уз помоћ курдских хорда заробљују Ван. Сва хришћанска селска Вана разорена су. (Вјестник.)

Париз, 26. априла. У Белгији, 24. априла, Нијемци су жестоко напали на британске војске код Сенлиена. Овај нападај је био одлучан и непријатељ је претрпιο велике губитке.

Јужно од Ипра, код коте 60, британске трупе су преотеле још један шанчева, које су изгубиле 21. априла.

У ноћу од 23. и 24. Нијемци су заробили мале нападаје: један код Олтиа западно од Перона, а други код Лампањи код фортификације Босежур. Турци су били одбијени ватром и бајонетом.

У петак, 24. априла врло рђаво вријеме спречавало је сваку акцију. Ујутро подне било је обичне артиљеријске борбе која је била напуштена жестоко код Хо-де-Мез. (Радиотел. извј.)

Париз, 26. априла. Министарски Савет држао је сједницу и расправљао о међународној ситуацији. Ујутро је откривен споменик „Хијерија“ у присуству представника Палате, сената и претеклих галландинаца, међу којима бијаху и принц и Маркора. Д'Анунцио држао споменик-говор.

Краљ је упутио један патриотски телеграм председнику општине ватрошарца Беневе.

Из Петрограда јављају: у борби од Висле до Карпата Нијемци су прешли десну обалу Дунаја, али је њихово најредовање обустављено. Борба је била веома крвава.

У суботу, недјељу и понедјељак Турци су нападали на Савезнике у Дарданелима. Били су одбијени. Савезници најредовају.

Очекује се у Риму скором долазак Голуховског, који стиже из Беча у политичкој мисији код италијанске владе. (Нарочити извјештај.)

Рим, 26. априла. Приликом торпедирања великог путничког пароброда „Лузитаније“ на ирској обали од стране њемачког подморског брода спасло се 650 путника од 2100. Очекују се одлуке американске владе поводом овог страховног злочина против мирног људства.

Рим, 26. априла. Наставља се бомбардовање Дарданела. (Нарочити извј.)

Рим, 26. априла. Римске новине пишу да су посљедње аустријске понуде неприхвативе. (Нарочити извј.)

Рим, 26. априла. Овамо је стигао Г. Ђолини. (Нарочити извј.)

Лондон, 27. априла. Бомбардовање Дарданела наставља се под добрим условима. Борба на Галипољском Полуострву развијају се повољно по Савезнике. Турска војска је најустуила Једрене и пошла у Мидију. (Радиотел. извј.)

Париз, 27. априла. Воде се артиљеријске борбе на читавом фронту. Једном француском батаљону пошло је срећно за руком да отме једно јако њемачко утврђење западно од Ланса, заробивши око 100 војника.

У Аргони, код Багателе, три њемачка нападаја, — од којих један у ноћи од 24 на 25, а два преко дана 25, — била су одбијена.

Три њемачка покушаја да нападну, одмах су била заустављена у шуми Ле Претр.

На десној обали Фелта Французи су напредовали око 1 километар на фронту од 1500 метара у правцу Месерала. (Радиотел. извј.)

Петроград, 27. априла. Главни Штаб Кавкаске Војске саопштава 25. априла.

У околини Трансчорака и у правцу обале обична препуцавања и сукоби без важности. У правцу Олтиа наше трупе су избациле Турке из положаја које су држали и одбацили их југозападно, приморавши их на најхитније одступање. Турци су оставили многобројне шатере и муницију на мјесту које су наше трупе заузеле. Заплијенили смо пуковку канцеларију.

У правцу Уздариза, Турци су били одбачени јужно од кланца, и наше трупе су заузеле села јужно од кланца Тапариза. У другим правцима без промјене. (Вјестник.)

Њемачка звјерства

Пољски и литавски листови опет били су цео низ њемачких злочина. У околини Августова, у једну од колиба које су растурене по шуми, за вријеме оскутковања домаћинова дође 12 њемачких војника. У кући је била жена шумарева и њена тринаестогодишња кћи. Пруси истјерају матер из куће и стану мучити дјевојке. Пошто су је силовали, они је и пробураше бајонетом и избацише пред врата мајци, која се у очајању претурала по земљи.

Кад несрећница прокле убице, један њемачки војник удари је кундаком у груди и несрећница падне, крвљу обливена. Кроз неко вријеме у избу се врати шумар. Нијемци га дохвате и стану га мучити, да што дознају од њега. Они су га голгошибали кајишима од пушака питајући где су руске трупе и колико их је. Човјек је ћутао. Тада су му Нијемци исјекли сва леђа на кајише и у ране су насули соли. Али је мученик ћутао. Звјерови напустише своју жртву и оду даље. Сувијед шумаров испере несрећникове ране, пречејше их, поможе његовог жени, па их обоје одвезе на руске положаје.

У Вилну су дошли неки бјегунци из села Риштабол, које је свега 12 вјста удаљено од Сувалке. Они причају како је у село дошла њемачка коњичка извиђачица у јачини од 50 војника, и официра, а ускоро и одред пјешадије. Одмах по доласку Нијемци су извршили реквизицију хране. Они су односили из кућа све што је имало већу вриједност. Уједно су одвели и најлепше дјевојке.

Одједном, у ноћи, Нијемци изиђу из села. Сељани оду до њемачких окопа. У једној земунци, у којој су боравили њемачки официри, нађу шеснаест унакажених љешева младих сеоских дјевојака. Ове љешеве сахране у братску гробницу.

Сјутрадан пред зрак Нијемци се врате у Риштабол. Одмах почну разоравати село. Становнике истјерају на улицу, гањом полију зграде и за пет часова напредно село било је згариште.

Исто тако Нијемци су учинили и са шест околних села. Све мушко становништво из тих села одведено је у Њемачку.

Дневник

Били у Никшићу. Његово Величанство Краљ и Његово Краљ. Височанство Књаз Петар били су онамад у Никшићу. Господар је за вријеме бравка у Никшићу примио многобројне породице пребјеглих Херцеговаца и Босанаца, живо се је распитивао о њиховим невољама и све их је обдарио.

Допутовали. Њено Величанство Краљица и Њихова Краљ. Височанства Наследник и Насљедница и Књагињице Ксенија и Вјера допутовали су са Ријеке на Цетиње.

Министарске вијести. Председник Министарства г. дивизијар сердар Ј. Вукотић допутовао је на Цетиње.

Наши љекари у борби против заразе. Као за вријеме прошлих ратова, тако и за вријеме овога рата наш санитар је вршио своју тешку дужност највећим пожртвовањем, настојећи да устројена снага и рад надомјести његову малобројност. Поред његовања, наши љекари су имали да издрже борбу за сузбијање зараза које су нам пријетиле. Можемо рећи мирне душе да је наш санитар у тој борби показао успјех, не дозвољавајући да епидемије узму маха. У тој мучној и тежкој борби пале су и двије племените жртве свога позива: зарази су подлегли честити јак наш љекар Д-р Вулаковић и племенити Енглец Д-р Тој, члан енглеске санитарне мисије у Пљевљима.

Са радошћу поздрављамо оздрављење Г. Др. Тебса, заслужног члана енглеске мисије у Пљевљима, који се заразио од пјегавца његујући наше рањене војнике. Исто тако се искрено радујемо што чујемо да стање здравља г. др. Пајера, који је такође оболио од пјегавца, креће на боље. Према посљедњем билтету, стање овог вриједног Швајцарца освједоченог пријатеља наше отаџбине, задовољавајуће је; температура се креће између 37 и 39 и болест иде својим нормалним током. Надамо се и искрено желимо да га што прије видимо чила и здрава.

Сви остали наши љекари натјецали су се изнад снаге људске моћи у борби против заразе. Г. Др. Вучинић заразио се исто тако од пјегавца, лијечећи наше војнике у Пећи и данас је оздравио. Г. Др. Вулановић боловао је од трбушног тифуса — лијечећи тифозне болеснике — у фебруару и марту. Г. Др. Стаис разболио се од исте болести у Чајничу и сада му је већ боље. Медицинари Марић (у Пљевљима) и Станојевић (у Рудо) преболели су исту болест коју су добили његујући болеснике.

Према горњим примјерима, рад и пожртвовање нашег санитета заслужује сваку похвалу.

Погреб Г. д-ра Ч. В. Топа. 24. о. мј. извршено је у манастиру Св. Тројице у Пљевљима опијело над покојним заслужним чланом енглеске санитарне мисије Чарлсом Вилемом Топом који је подлегао за-

рази приликом лијечења и његовања наших обољелих војника. Покојник је погребен у манастирском гробљу.

Сам погреб био је импозантан и по њему се могу судити симпатије, дубока захвалност и искрено саучешће о којему је дала видног доказа многобројна пратња из свих вјероисповијести, приликом овог тужног обреда.

Спровод је био у 10 сати прије подне. Напријед су ношени многобројни вијенци појединих надлештава и корпорација. За овима су ишли чланови Обласне Управе, Општине, одбора Црвеног Крста, Руске мисије и т. д. Затим су долазили ђаци и наставници свих пљевалишких школа, пјевачки хор, митрополитски наставник са цијелим мјесним свештенством. Иза ових је ношен мртвачки сандук са шпалиром почасне чете. Иза лијеса је корачао г. шеф енглеске мисије са особљем, обласни управитељ, заступник команданта Санџачке Војске и шефови надлештава са подручним чиновништвом, одбор Црвеног Крста, председник општине са одбором и многобројно грађанство без разлике вјере.

Одржали су и кратки али дирљиви говори и то: пред болницом у име рањеника и болесника опростио се са покојником економ проф. Нешковић; на главној улици поред општинског дома председник општине Јенисијевић; пред Црвеним Крстом, председник одбора свештеник Вукојичић; пред народном баштом муфтија Шћеркадић; пред народном школом учитељ Прокопије Шиљак; у цркви послје опијела игуман Царичић; ван цркве у име војске поручник Остојић, а над гробом секретар Милошевић.

Шеф енглеске мисије г. др-р Клемов прочитао је над покојником остатцима при полагању у гроб, кратак помен по обреду англиканске цркве.

Истаћи ћемо само један моменат који ће најрјечитије свједочити о љубави и симпатијама које је покојник умио стећи при лијечењу рањених и обољелих војника. Не могући да се на други начин одуже своје добром и вриједном љекару рањеници и болесници набрали су и сами сплели један диван вијенац од природног цвијећа, који су у спроводу носили један рањеник и два реконвалесцента. Сви присутни су били дирнути овим лијепим знаком пажње честитих војничких срца.

Лака земља и вјечни помен чо-вјекољубивом члану великог и племенитог савезничког енглеског народа Г. Др. Чарлсу, Вилиаму Топу.

За Србију и Црну Гору. Друштво пријатеља Музеја Румјанцева у Москви отворило је 12. о. м. у дворници Музеја Румјанцева изложбу слика старих западњачких умјетника. У колекцији слика књагиње Н. В. Гагаринове истичу се слике Панинијеве, у колекцији П. В. Габричевског слике Белинијеве, Рубенсове, Моранијеве, у колекцији графа К. А. Хрептовича-Бутењева слике Корецијеве, Веронезове и друге.

Сав приход од ове изложбе, која ће трајати до 1. маја, намијењен је за помоћ пострадалима становништву Србије и Црне Горе.

Женска војска

У Француској се, по угледу на Енглеску, образује женски батаљон.

Енглески женски батаљон већ је, по дозволи Лорда Китченера, прешао у Француску и служиће у позадини енглеске војске.

Почасни командант француског женског батаљона биће белгијска краљица. У батаљон ће се примати француске и белгијске жене. Батаљон ће имати неколико одреда, а међу осталима и одред шофера и велосипедистиња.

Жене ће чувати комору, села, друмове, радити по војним канцеларијама. Све ће бити оружане.

Ову женску војску образовале су жене и удовице официра француске војске.

